REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colonă 10 banî pentru o publicare. — Publicărî mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunî 12 cor., pe treî lunî 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése lunî 20 fr., pe treî lunî 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunî 10 cor., pe treî lunî 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunî 12 c., pe treî lunî 6 coróne. — Un esemplar 10 banî. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 34. Brașov, Mercurî 13 (26) Februarie. 1902.

O analogie.

(a) Acela, care se póte înălța pentru un moment în regiunile senine ale contemplațiunei teoretice privind în trecut la frământările seculare ale popórelor, frământărî, carî au produs configurațiunea actuală a hartei europene, acela e imposibil să se degajeze de impresia comică, ce i-o sugereză lupta uriașă la care s'a sufulcat un popor pitic cu scop de-a crea dintr'un stat pronunțat polietnic, un stat homogen național.

Vorbim aicî de elementul maghiar din Transilvania și Ungaria, care și-a pus de țintă a contopi într'o omogenitate națională tóte popórele, aruncate de sórtă pe acest petec de pământ.

Nicî unul înse din factorii naturalî, socialî și culturalî, carî ar puté asigura isbânda elementului agresiv, nu le stă la disposiție Maghiarilor.

In locul acelor factorî naturalî înse, ei apeléză la alțî factorî artificialî, pentru a obține efecte sporadice și efemere întru ajungerea scopului lor.

Décă nu sunt o națiune proliferă, care prin o evoluție lentă de multe secole să reușéscă a contopi elementele eterogene; décă cultura lor nu dispune de forță atractivă covîrșitóre asupra celor-lalte națiunî; décă limba lor este isolată și grea de învățat; décă obiceiurile și deprinderile lor sociale sunt de natură, de a provoca mai curênd repulsiune, decât adhesiune: tóte aceste nu cad în cumpănă. Pe tóte acestea le pot suplini, cred ei, prin alțî factorî. Puterea de stat, al căreî depositarî sunt actualmente, este un factor mai puternic, decât tóte și pentru a-șî liniști conscienta, care póte le va fi spunênd în unele momente lucide, că nu e bine a abusa de acéstă putere, ei își caută justificarea în analogii.

— Nu suntem numai noi aceia, carî usăm de mijlócele puterii pentru a-ne crea omogenitatea atât de mult dorită. Étă de esemplu Germania, care procedéză și mai aspru față cu Polonii din Posen și cu Danezii din Schleswig!

„Să învețăm dela Germanî“ — sub titlul acesta a ținut mai dilele trecute un profesor dela șcóla comercială din Clușiŭ o conferență în cercul social „Kossuth“ din acel oraș.

Ce să învețe Ungurii dela Germanî? Respunsul îl lasă a-se înțelege lăudatul profesor: Să învețăm a maghiarisa cu orî-ce mijlóce naționalitățile, cum vedem, că germaniséză Germanii pe Polonî și pe Danesî.

In imperiul german, care numără cincî-decî de milióne locuitorî, în adevĕr trăiesc două milióne și ceva de Polonî și vr'o două sute de mii de Danesî.

D-l Hangay Oktav — căcî așa îl chiamă pe conferențiar — între numĕroșii seĭ colegî, carî nu cunosc altă limbă decât limba lor maternă, este un om escepțional, căcî cunósce bine limba germană. Cunoscințele sale în acéstă limbă le utiliséză acum la colectarea de broșurî și diare germane, din care vré să arate tóte mĕsurile luate de guvernul german contra limbei și culturei polonese.

Articolele de diar și conferențele lui Hangay au făcut din autor o personalitate marcantă, asupra căruia de sigur nu vor întârdia a ploua cât mai curênd tóte distincțiunile posibile și imposibile. Căcî el a fost acela, care a descoperit datele statistice ale analogiei germane. care va justifica procedura dela noi.

Un diar săsesc din Brașov, vorbind într'un rênd despre des amintitul domn, spunea, că ar fi Român de origine. Se póte. Adecă cine se ilustréză mai strașnic întru ațîțarea patimilor și a urei între Maghiarî și naționalitățî, decât deputatul Pichler a căruî biografie am publicat'o nu de mult, decât Armeanul Lengyel și decât Rakosi Victor, pe care mai înainte l'a chemat Kremser. De ce să nu între în societatea acestora și un Hangay?

Un singur lucru îl încurcă pe conferențiar. Inima îi dictéză—dice el în numita conferență — ca să simpatiseze cu Polonii, dér rațiunea îi spune, ca să facă propagandă pentru zidirea statului național și să îndomne la maghiarisare, după analogia din Germania.

Vedem așa-dér, că istoria cu analogia l'a adus pe protagonistul dela Clușiŭ al maghiarisării într'o dilemă, din care nu scie cum să ésă și decât titlul conferenței sale era, după-cum vedem din diarul „E-k“: „Să învețăm dela Germanî“, conclusiunea nu îndrăznesce să o facă, din causa simpatiei ce o nutresc Ungurii pentru Polonî, și o lasă să o deducă politicianii.

Induioșarea lui Hangay era de prisos, căcî politicianii ungurî au eșit de mult din dilemă, urmând calea „rațiunei“ și provocând starea actuală a lucrurilor, unde singurul criteriu al „patriotismului“ este maghiarismul.

Voce despre autonomia catolică.

Étă ce scrie „*Bud. Hirlap*“ cu privire la resultatul desbaterilor de până acum în congresul catolic ungurești:

...„In general se mărturisesce că planta delicată a autonomiei póte să înghiețe de grija, ce i-o pórtă ministrul de culte. Autonomia, care i-ar plăcé ministrului, nu le trebue altora; aceleia, care li-ar trebui, e de temut, că i-se va pune piedecî la sancționare. Inlăturarea piedecilor ar fi tréba episcopilor. Iși dau ei silința, vréu ei să le delăture? Minoritatea nu e mulțumită cu proiectul episcopatului privitor la administrarea averilor. Ea dice, că fără banî, nu póte fi autonomie. Și décă majoritatea și episcopii nu pretind estradarea fundațiunilor, atuncî vor recurge érășî la mijlocul, care s'a mai aplicat odată: congresul va fi decretat incapabil de a aduce hotărîrî. Majoritatea nu dispune de jumĕtatea membrilor invitațî la congres.

„Se mai dice, că însușî episcopatul nu este în clar cu aceea, că ce fel de administrare de averî doresce. Când Szmrecsanyi s'a pronunțat, în numele episcopilor, pentru transplantarea stărilor din Ardeal, el a mai dis, că în Ardeal fundațiunile sunt în mâna statului.

„Pentru a face bilanțul resultatelor autonomiei, considerăm de caracteristic, că regele cu ocasiunea audiențelor din urmă, nicî cu Ferdinand Zichy, nicî cu aderențiî acestuia n'a vorbit despre autonomie. Din-potrivă, archiepiscopului Samassa i-a acordat o lungă audiență. Credem, că e imposibil ca din incidentul acesta să nu se fi vorbit și despre afacerî bisericescî importante. Și décă putem trage conclusiunî din vorbirile hotărîte și energice ale archiepiscopului de Agria, așa se pare, că cu cât statutul de organisare va rĕscoli mai puțin ordinea de adî a lucrurilor, cu atât el póte să conteze la *sancționare*. De altă parte înse ómenî nu mai puțin informațî sunt de părere, că încrederea regelui față de supușiî săi catolicî și iubirea luï este atât de mare, încât nu le va nega înființarea unei organisațiî autonome vitale și cu înțelepciunea lui de monarch își va fi dat séma despre aceea, că în starea actuală a lucrurilor, înființarea autonomiei va necesita schimbărî“.

Din „Reichsrath“-ul austriac.

La discuțiunea budgetului, în diua de 21 Februarie, a luat cuvêntul deputatul Dr. *Scheicher*, care a pronunțat un dis-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

(6)

Romanul unui copil bolnav.

De Catulle Mendès

(Urmare.)

Servitorul, care se afla în bibliotecă, audi sgomotul căderei și alergă la fața locului. El ridică pe băiatul leșinat, îl puse în pat, îl desbrăcă, fără să fi dat cel mai mic semn de viéță. Servitorul alarmă tótă casa, înse nicî unul dintre servitorî nu sciea, să spună, ce e de făcut. Contele ca de obiceiŭ, nu era acasa și era așteptat abia în spre diminéță. In sfîrșit î-i veni unuia în minte, să mérgă după doctorul Delton. Intr'aceea unul din servitorî veghia lângă tînĕrul său stăpân, pe care îl credea mort.

Trecŭ mai bine de-o óră până veni doctorul Delton.

Nu fusese acasă, când veni servitorul. Din norocire însĕ mamă-sa nu era încă culcată și sciea unde era doctorul. Doctorul era la un bal dat din incidentul logodnei amicului săŭ, d-l de Chardin, cu d-șóra Iulieta de Poean. O întâmplare fericită era, că casa familiei Poean se fie în imediata vecinătate a palatului Borg și doctorul, când audi despre ceea-ce s'a petrecut, părăsi serbarea și grăbi la pacient.

El se apropiă de pat și-l apucă pe Kurt de mână.

„E mort?“ întrebă servitorul.

„Incă nu“, respunse doctorul. „Ce s'a întâmplat?“

Servitorul temându-se de dojană, fiind-că a lăsat pe tînĕrul conte nesupraveghiat, istorisi, că tînĕrul s'a culcat de vreme, a avut frigurî și după un scurt deliriu a leșinat.

Doctorul dădŭ mirat din cap și nu-șî putea esplica, cum de acest leșin n'a avut un motiv mai adênc.

„Iși va veni îndată în orî“, dise doctorul după o pausă, și deóre-ce bănuia, că primele cuvinte, ce le va pronunța bolnavul, vor fi rostite încă în deliriu și voia să le audă singur, făcŭ semn servitorului să se îndepărteze și să se întórcă, când îl va chema.

Kurt își deschise ochii. — Doctorul se postă așa, ca să nu fie vĕdut de bolnav. El ridică mânile, le apăsa la frunte și dise: „O, cât de fierbinte este aicî înlăuntru!“ Apoi îi cădură érășî brațele și rĕmase cât-va timp nemișcat. Deodată strigă: „O! îmî aduc aminte, acuma sciu érășî totul. El a sărutat'o, am audit. Da, da. Când a fost asta? Erî? Nu, nu, e forte de mult, póte sunt opt dile deatuncî. Acuma e nópte. Să fi dormit eu opt dile?“

Doctorul era încremenit de mirare.

Kurt însĕ urmă mai înfierbêntat: „Nu, era în astă séră, tocmai acuma, sciu cu siguranță. Lăsați-mĕ! Trebue să-l împiedec, să nu o mai sărute odată, trebue să mĕ duc dincolo“. Sĕrmanul schilod se rostogoli din pat și era un spectacol sfâșietor de inimă a-l vedé în deliriu plângênd, strigând, cu gesturile unuĭ căpiat, a-se tîrî până la perdea, pe care o ridică și eși ca nebun în seră.

Doctorul îl urmă, vĕdŭ, cum își vîrî capul printre crengî și cum privî prin feréstră, dér fiind-că stătea în dosul luï, nu putŭ vedé, decât incomplet, ceea-ce se petrecea.

Băiatul însĕ urmă a vorbi: „Ea este încă în feréstră, ea este singură! Să fi fost numai un vis urît? Ah! nu, el are să vină érășî cu siguranță. Étă-l; el trece prin curte și ea este la feréstră, și privesce după dênsul“.

Doctorul, care găsi un scăunel, pe care erau nisce unelte de grădină, se sui pe el și acuma putea vedé, ceea-ce îl irita pe băiat atât de mult: Vedea o damă la feréstră, privind după un domn, care trecea prin curte și căruia îi făcea bezele.

„Nu mai vréu să vĕd nimic“, strigă băiatul, se întórse subit și se află față în față cu doctorul, care se dădea jos de pe scăunel.

„D-ta, d-ta aicî! Ce facî aicî? Plécă, să nu te vĕd!“ striga bolnavul iritat. Și ca un animal rănit fugi într'un colț și se făcu acolo ghem.

Doctorul se apropiă de dênsul și dise: „Iubitul meu copil, liniștesce-te“.

„Nu te apropia de mine!“ strigă bolnavul cu o voce, care nu mai sĕmĕna a omenéscă. „Vréi să mĕ restabilescî, să mĕ vindecî, pentru-ca să vĕd dilnic ceea-ce am vĕdut astădî?

„Cum pot eu să mai trăiesc, când ea iubesce pe acest om! Esistă femei, carî sunt mai bune, decât ângerii, femei, carî sunt milóse, nu-i așa? Așa ai spus d-ta! Minciună! minciună! Ai mințit, min-

curs, din care reproducem și noi unele pasage destul de interesante.

„In Austria — dice Sch. — o minoritate are averea, ér majoritatea pórtă datoriile și sarcinile. Majoritatea abia își mai póte numĕra cheltuelile, ér minoritatea abia este capabilă a-șĭ esprima în cifre averea, de care dispune.

Grupa cea mai importantă în patria nóstră sunt Jidovii. Jidovii împart pe Creștinĭ în douĕ clase: în ómenĭ înțeleptĭ și în ómenĭ proștĭ. Ințeleptĭ sunt aceia, carĭ țin cu ei, pe când aceia, carĭ nu țin cu ei, toțĭ sunt nisce găgăuțĭ. Ar fi bine, ca o anchetă sĕ constate câțĭ Jidovĭ au participat la agitațiunea, ce s'a produs la massele poporațiunii din Triest și câțĭ au fost împușcațĭ din ei cu ocasiunea tulburărilor. Dela 1848 încóce în tóte mișcările iau parte Jidovii, ca agitatorĭ, când vine însĕ lucrul la cântar, ei dispar dela fața locului. Pe urmă apar érășĭ la orisont, când armele s'au acățat în cuiŭ și strigă, cât îi ține gura: „Uitați-vĕ cetățenĭ, cum a împușcat soldatesca bestială pe frații voștri!“

Intrebațĭ. mĕ rog, pe Polonĭ, cine le-a dus nenorocirea în țéră, și vețĭ afla, că un Jidov a fost acela, care a sciut sĕ pĕtrundă, prin ajutorul unei femei, în apropierea unui rege polones și de-atuncĭ cetățenul și țĕranul polones sunt sacrificațĭ.“

Oratorul arată, de ce partidul, din care face parte, a adus interpelația în cestiunea apelului Jidovilor pentru adunarea de banĭ, cu carĭ sĕ înfrângă la alegerĭ partidul creștin. Nu înțelege, cum de frații Germanĭ și Slavĭ cu ocasiunea interpelărilor, n'au sărit sĕ sprijinéscă partidul social-creștin. Guvernul a îngenunchiat de-asemenea înaintea Jidovilor. Este regretabil, că s'a găsit un Dr. Kienmann, care a jucat rolul lui Ephialtes. Cine a vĕdut, că dintre cei 19 semnatarĭ ai apelului, 13 erau milionarĭ jidovĭ și tot nu trage consecințele, acela e pierdut.

Nicĭ o națiune nu se lasă a fi așa de mult esploatată, ca națiunea germană. Fie-care pas pe pĕmêntul orașului Viena ar trebui sĕ fie un „Mene-Tekel“ pentru orĭ care German și pentru orĭ-care Slav. „Păḑiți-vĕ!“ Industria cea mare, comerciul mare, o mare parte a comerciului mic, băncile și palatele aparțin Jidovilor. Totul este aḑĭ aservit Jidovilor, din tóte trebue sĕ se plătéscă Jidovului ḑeciuélă.

Oratorul arată cu date statistice crescerea enormă a elevilor și studenților jidovĭ în comparație cu cei creștinĭ, și face observarea: Décă încă ḑece anĭ va merge tot așa. atuncĭ nu ne vor căuta decât doctorĭ jidovĭ, în procese ne vor representa advocațĭ jidovĭ, catedrele vor fi ocupate de Jidovĭ. Ce vom fi noi atuncĭ? Heloțĭ în patria nóstră!

Teatrul maghiar.

Póte că în nicĭ una din țĕrile din rĕsăritul Europei n'a decăḑut teatrul așa de tare ca în Ungaria, unde musele teatrale, ajutate din budgetul țĕrii, se presintă aḑĭ în cea mai înoroită haină. Teatrul din Ungaria, înțeleg al Maghiarilor, aḑĭ s'a coborît la nivelul unui roman amusant. Dramaturgi de valóre Maghiarii nu au, ér cei ce traduc, întorc pe ungurie gunoiul literaturei streine, piese teatrale potrivite pentru publicul enervat, agitat și în necurmată luptă pentru a aduna averĭ și a-șĭ asigura traiul vieții ḑilnice. De pe scena teatrelor maghiare aḑĭ au dispărut nu numai Tolstoi, Gerhardt orĭ Hauptmann. dér a fost alungat cu totul chiar și Shakespeare și Molière și astfel, firesc lucru. că pe bina maghiară n'a mai rĕmas nicĭ gust artistic, nicĭ forță. nicĭ dramă. nicĭ umbră de humos, bun și folositor.

In repertorul regulat al teatrelor maghiare aḑĭ nu mai aflăm, decât piese à la „Vesztaszüzek“, „Vörös talár“, „A krokodilus“, „Gesák“, „Căpitanul cu trei picióre“ etc., din al căror titlu ne putem face o ideie clară despre lucrurile ce le vor fi cuprinḑênd.

La Maghiarĭ, în urma corupției societățeí, se găsesc ómenĭ din tóte păturile, carĭ sĕ-șĭ afle mulțămire sufletéscă în astfel de piese.

Vina că în publicul maghiar e pierit gustul artistic nu o pórtă numai dramaturgii lor. Pe Shakespeare, pe Molière și ei l'au tradus, și décă acest public n'ar fi certat cu gustul artistic, ar asculta cu plăcere astfel de piese.

De aicĭ vine, că autorii pieselor imorale, sunt susținuțĭ la suprafață, ba și gĭugĭulițĭ și aleșĭ membri la „Academie“ orĭ pe la „Petőfi, Kisfaludy, Kölcsey, orĭ Dugonics-egyesület“-urĭ.

Dér spre nenorocirea teatrului maghiar, s'a mai angajat încă un factor puternic care sĕ omóre gustul artistic din popor. Factorul acesta îl alcătuesc directorii, impresarii, conducĕtorii destinului teatrului unguresc. In Ungaria au ajuns directorĭ de teatre tot soiul de nechemațĭ, carĭ sub cuvênt, că sunt pionirĭ ai culturei, ai limbei maghiare fac lucrurĭ ciudate. In Arad ca și în Budapesta, în Clușiŭ ca și în Seghedin, în Cașovia ca și în Oradea e plin vĕzduhul de sbierătele directorilor teatralĭ, carĭ se rógă, cer, implóră și răcnesc, că pier de fóme, ca ministrul sĕ-i ajutoreze, se înțelege din sfântul budget al statului.

Pe lângă ajutórele grase dela stat, trupele acestea au năpădit și pe budgetele orașelor și Clușiul, Oradea, Aradul, Timișóra etc. li-au ridicat palate întregĭ din contribuția cetățenilor fără deosebire de naționalitate. Ba trupa din Aradul cel îngreuiat cu aruncurĭ peste aruncurĭ, a stors edificarea și a unui teatru de vară pe séma unei trupe, despre care nu de mult întréga pressă a trebuit sĕ scrie, și o parte a ei sĕ o înjure formal pentru curagiul, ce și l'a luat, ca sĕ se producă cu piesa „Vestalinele“, în care actrițele se presintă neîmbrăcate, ér cuvintele cu douĕ înțelesurĭ, scenele pornologice și imoralitatea personificată o putea vedé publicul cum se cade. Comitetul teatral a oprit representarea „Vestalinelor“, ér directorul teatrului, ridicat de oraș și ajutorat de stat, a înaintat recurs și astfel în restimp de 15 ḑile „Vestalinele“ s'au dat în sala plină nu numai de ómenĭ bĕtrânĭ, dér și de tinerĭ, unii chiar venițĭ de pe băncile școlelor secundare.

Nu va fi fără folos, décă vom face o ochire și asupra publicului, care cercetéză teatrele maghiare. Publicul lor se recrutéză din rassa aceea, care are banĭ sĕ umble la teatru, pentru a-șĭ stîmpĕra „nevoile“ estetice. In Cașovia, Oradea, Clușiŭ, Seghedin. Timișóra, Arad ca și în Pesta aprópe numai Jidovii alcătuesc publicul stabil al teatrelor, ale căror trupe de-asemenĭ se recrutéză din nepoții lui Israil.

Jidovului, se scie, nu-i place nimic ce-i creștin, și ast-fel nicĭ teatrul, care predică morală creștină. séu care oglindéză sublimul religiei creștine. De aceea jidovimea a alungat din teatru chiar și pe Shakespeare, ér în locu-i a adus pe autorii, carĭ se apropie de caracterul ei specific, de lumea ei spirituală și de concepția ei religiósă-morală.

In societate, în politică, în teatru Evreii duc aḑĭ de nas pe Maghiarĭ, și acestora, ca și paralisațĭ, nu le pasă, că arta dramatică li-a degenerat, că moravurile publice s'au ruinat. că tinerimea se corupe și cresce fără de a trage folóse din teatru, fără de a-se ridica cu inima și cu sufletul.

Décă Maghiarilor nu le pasă de sórtea teatrelor maghiare, nicĭ pe noi nu ne dóre capul de grija viitorului lor. Ne dóre însĕ, când vedem, că banii țĕrii se izidesc pentru susținerea acestui fel de cuiburĭ și românimea din orașe, deși sĕracă, trebue sĕ plătéscă aruncurĭ orășenescĭ pentru a-se ridica palate de iérnă și de vară pe séma respânditorilor unei ast-fel de „culturĭ“.

E.

țit! Nu veni aprópe de mine, mincinosule — te dispreţuiesc!“

Copilul gâfăia. Doctorul nu îndrăznea a-se apropia, de témă sĕ nu-l aducă la estrem.

Insĕ de-odată se cutremurà băiatul din creștet pănă 'n tălpĭ, sărì în sus și strigà: „Ah, acuma înțeleg eu. D-ta ai venit, pentru-ca sĕ o veḑĭ, ca și mine, prin feréstră, și numai de aceea vii ḑilnic la mine, nu însĕ fiind-că sunt bolnav și ai vré sĕ mĕ facĭ sănĕtos, nu, ci pentru ca sĕ o veḑĭ, căcĭ și d-ta o iubescĭ. Mincinosule! Miserabilule! am sĕ te sugrum!“ și urlând ca un șacal, se aruncà Kurt asupra doctorului, îl apucà de mânĭ și îl mușcà.

Inzădar îșĭ dădea acesta silința, sĕ prindă pe nebunul și sĕ-l ducă în pat, unde l'ar fi putut stăpâni mai ușor. Kurt urla, mușca, sgâria, ca o mâță de pădure turbată. El striga: „Te am în mânile mele, am sĕ-țĭ ascund sórele, căcĭ și tu vréi sĕ mi-o iai“.

De-odată lăsà pe doctorul și ca fulgerul se repeḑì la un cosor, pe care îl îndreptà spre pieptul doctorului.

„Aicĭ, aicĭ, și aicĭ“, striga turbatul lovind orbesce. „Ai murit?“

Doctorul Delton pus în legitimă apĕrare, lovì pe nebunul peste braț, îi apucà mâna la închietură cu tótă puterea și îi smânci cosorul. Apoi reuși sĕ-l apuce de picióre și ținêndu-l așa, îl luà în brațe și-l duse la palat, în timp ce sĕrmanul furibund plângea, mugea, tușia și horcăia.

Acuma era istovit de mórte, întins în pat, nemișcat, cu ochii holbațĭ, cu carĭ însĕ nu mai vedea, cu gura deschisă, din care însĕ nu mai eșia nicĭ un cuvênt.

Doctorul sunà. Servitorul, care aḑormise în anticameră, întrà încet.

„Rĕmâi cu tînĕrul conte, el n'are voie sĕ iésă în seră, n'are voie sĕ se scóle de loc. Impedecă-l în acésta cu orĭ ce preț; décă nu poțĭ altfel, légă-l. Eu mĕ întorc îndată“.

„E rĕu de tot, nu-i așa?“ îndrăsni sĕ întrebe servitorul, care avea mustrărĭ de cuget acuma, că nu l'a păḑit mai bine și că a ascuns adevĕrul dinaintea doctorului.

„Se sfîrșesce“, rĕspunse doctorul și plecà, după-ce aruncà o privire îndelungată plină de o compătimire fără de marginĭ asupra sĕrmanului copil, care sĕmĕna cu un cadavru, căruia încă nu i-au închis ochii.

(Va urma).

SCIRILE DILEI.

— 12 (25) Februarie.

Procesul din Sătmariŭ. Se scie, că în procesul, ce i-s'a intentat părintelui G. *Ardeleanu* pentru pretinsă agitație în contra limbei maghiare, acusatul fù aspru condamnat la închisóre și amendă. Contra sentinței s'a făcut recurs. In urma acésta procesul se va pertracta din nou în 10 Martie 1902 la tribunalul din Sătmariŭ, ca for apelativ, — însĕ în absența acusatului, și martorilor, carĭ n'au fost citațĭ, ci numai înscíințațĭ. Apĕrător va fi d-l Dr. I. Ciordaș.

Din Polonia ruséscă. Ḑiarul oficial „Warszawski Dnewnik“ publică în ultimul sĕu numĕr câte-va casurĭ curióse despre așa numitul „Kahal“ jidovesc, de unde se vede, de ce autoritate enormă dispune acest „Kahal“ printre Evrei. Așa de esemplu, senatul „Kahal“ului din Tulczyn a declarat de monopol al Kahalului lumînările, ce le cumpĕră jidovii Vineria pentru Sâmbătă, precum și aluatul, ce-l întrebuințéză la colacii de Sâmbătă. fixând un preț fórte mare pentru aceștĭ doi articlii și trecênd dreptul de vêndare unui arendaș. In același timp s'a afișat la sinagogă următorul anunț: „Toțĭ Evreii din Tulczyn sunt obligațĭ a-se aprovisiona cu lumînărĭ și aluat dela arendașul nostru. Décă se vor aprovisiona din altă parte; vor fi considerate ca „treif“. Afară de acésta cumpărătorul cade sub următórele pedepse: Circumcisiunea băieților i-se va refusa. Décă se va îmbolnăvi, medicilor le va fi interḑis a merge la dênsul. Décă va muri, „Chevra Kadișa“ (societate de înmormîntare) nu se va îngriji de înmormêntarea lui, ér în sinagogă nu va fi chemat la cetirea Thorei“.—Ḑiarul „D. Z.“ din Viena reproducênd acéstă scire, face observația, că „Kahal“-ul îșĭ asumă nisce drepturĭ, carĭ într'un stat organisat se țin de atribuțiunile statului. „Kahal“-ul cu alte cuvinte forméză un adevĕrat „stat in stat“.

Necrolog. Astăḑĭ a încetat din viéță în Brașov *Carolina I. Lengeru*, născută *Bucur Popp*, soția domnului advocat I. Lengeru. Decedata a contribuit cu talentul sĕu musical, ca escelentă solistă și ca una din primele membre în cor, la înființarea Reuniunei nóstre de cântărĭ, în care s'a distins ca membră activă timp de 20 de anĭ prin zelul sĕu la tóte ocasiunile. Alt fapt și mai nobil a sĕvêrșit prin aceea, că, neavênd copii, a crescut în casa sa 11 copii, carĭ toțĭ sunt astăḑĭ bine așeḑațĭ. Dumnedeu sĕ-o odihnéscă în pace, ér soțului sĕu obidat sĕ-i trimită consolare!

Ministrul de interne contra berei numită „Hansel“. Mulțĭ berarĭ obicĭnuesc a turna mușteriilor în păhare rĕmășiță de bere și scursorĭ dela cep. Acésta pe nemțesce se chiémă „Hansel“. Ministrul de interne a dat un ordin, în urma căruia berarii sunt oprițĭ a mai da scursorĭ de bere. Contravenienții se amendéză întâiŭ cu 100 coróne, ér a doua-óră li-se va revoca licența. Beutorii de bere sĕ bage de sémă și în cas de contravenție sĕ denunțe casul la poliție.

Hülsner mărturisesce? Organul advocatului Dr. Baxa, „Radikalni Listy“ din Praga, în numĕrul sĕu dela 19 Februarie publică următórea scire: „*Asasinatele de fete dela Polna érășĭ în fața justiției*“. După-cum aflăm, Leopold Hülsner, care este în penitenciarul din Pankratz, s'a presentat la un interogatoriu, cerênd reluarea procedurei. El este dispus acum a-șĭ numi complicii. Acest lucru a provocat în penitenciarul din Pankratz mare sensație. Direcția a impus tuturor funcționarilor și ómenilor de serviciu discreția cea mai desĕvîrșită. Se ḑice, că Hülsner ar fi nădăjduit, că îl vor scăpa coreligionarii sĕi și vĕḑêndu-se desilusionat, s'a hotărît sĕ mărturiséscă. Atâta spune „Radikalni Listy“. Mai multe ḑiare din Praga, cerênd informații dela direcția penitenciarului, li-s'a rĕspuns, că prim procurorul din Praga a fost deja pus în cunoscință despre interogatorul lui Hülsner și că afacerea actualmente se află în mânile procurorului. Informații mai detailate direcția a refusat sĕ dea.

Cetitorii îșĭ vor fi aducênd aminte de jidovul Hülsner, care a fost condamnat la Kuttenberg la spânzurătóre pentru asasinarea fetei Agnes Hruza din Polna. Sentința acésta a fost cassată și s'a ținut un al doilea proces la Pisek, în care Hülsner a fost acusat și de asasinarea fetei Maria Klima, al cărei cadavru se găsise în acest rĕstimp. Hülsner a fost condamnat pentru a doua-óră la spânzurătóre, însĕ prin grația Majestății Sale sentința de mórte a fost comutată în temniță pe viéță.

Delapidare. La epitropia Sf. Spiridon din Iașĭ s'a întêmplat ḑilele acestea o mare dilapidare. Cassierul V. Manoliu a fugit în America, luând cu sine din banii epitropiei suma de 120.000 lei. Manoliu era om însurat și avea léfă de 500 lei pe lună, ér soția sa, care era institutóre, avea 300 lei. Ceea-ce este mai curios în afacere, e faptul, că Manoliu a fugit împreună cu d-șóra Maria Valeriu, studentă în medicină, o jidóvcă frumósă, pe care mai înainte o chema Debora Wechsler. Soția lui Manoliu a rĕmas cu doi copii nemângăiată. Manoliu s'a îmbarcat la Hamburg pe vaporul austriac „Pensilvania“. Guvernul român a intervenit, ca sĕ fie arestat la debarcare.

Douĕ sócre. Funcționarul privat Caspar Treyberg din Timișóra se plimba

mai alaltă-erĭ la braţ cu noua sa logodnică. Treyberg fusese mai 'nainte, de două-orĭ căsĕtorit şi a divorţat. Nu se scie, décă din întêmplare, orĭ din adins la locul de plimbare, pe piaţa Kossuth, erau de faţă şi cele două sócre ale lui Treyberg. Este destul de neplăcut, când ai încăput pe mânile chiar şi numai a unei sócre, d'apoi când te iau două la refec! Sĕrmanul Treyberg, numai el scie cum a scăpat.

Reuniunea de cetire şi cântărĭ din Sângeorgiul-român invită la representaţia teatrală urmată de petrecere cu joc, care se va aranja Duminecă, la 2 Martie st. n. 1902 în sala otelului dela scalda „Hebe". Preţul de intrare: de persónă 1 cor, 40 b., în familie 1 cor. Suprasolvirile şi ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor chita pe cale diaristică. Venitul curat este destinat în favorul sus numitei reuniunĭ.

„Oláh gazság". Sub acest titlu gentil fiţuica *„Szekélység"* din Têrgu-Mureşului publică în nr. 25 din a. c. o scire alarmantă, cu vĕdită rĕutate şi tendinţă de a aţîţa pe Maghiarĭ contra bieţilor Românĭ din Băla. Étă ce scrie fóia sĕcuiască:

„In comuna Băla locuesc şi 16 familii de maghiarĭ, pe carĭ conlocuitorii valahĭ vreau cu orĭ-ce preţ sĕ-i valahiseze, orĭ eventual sĕ iee lumea în cap. Cum în calea poporului lor sta învĕţătorul reformat Simon József şi cum asupra lui n'au făcut nicĭ un efect intimidările de tot felul, au mers la el într'o nópte pe la 12 óre şi sculându-l din somn au început a ridica sub ochii lui furcile, de carĭ aveau sĕ-l acaţe. Planul însĕ n'a succes. dér bietul învĕţător s'a înbolnăvit greu de au trebuit sĕ-l ducă la spitalul din Vaşarheiŭ." Se înţelege, că se apeléză apoi la forurile judecătorescĭ de a feri pe Maghiarĭ de timpurile lui Horia şi Cloşca etc. etc.

— Tot lucrul e o scornitură infamă, dice *„Unirea"* din Blaşiŭ. Avem la mână un atestat oficios dat de comuna politică Băla şi subscris de jude, notarul cercual şi preotul reformat — toţĭ trei Maghiarĭ, carĭ spun, că numitul învĕţător e un alcoolist. care şi-a pierdut mintea prin beutură şi pentru aceea a şi fost scos din post. A publicat articolul acesta pentru-că a credut, că în chipul acesta, îşĭ va face reclamă. Étă de ce mijlóce se folosesc compatrioţii noştri şi cum cred sĕ aducă bunaînţelegere şi pacea în ţéră. Diaristica maghiară n'ar strica sĕ mai cumpănéscă celea ce scrie.

Concert în Alba-Iulia.

— 9 Faur v. 1902.

Euterpa română a luat sub ocrotitórele sale aripĭ pe doinaşii doinelor nóstre, pe aceia, carĭ cântă în frémĕtul codrului când diua se rĕsboesce cu nóptea şi când luna bălae amuţesce durerile dilei, ca sĕ facă loc şóptelor inimei şi reveriilor secundate de liniştea nopţii.

Ţĕranĭ fără pretenţii în ale artei musicale vin sĕ urce podiul celei dintâi sale din Reduta Albei-Iuliei. Ei au dorul sĕ se presinte înaintea publicului cu un gust mai puţin séu mai mult format în ale musicei, ei, — carĭ abia în câte-va lunĭ s'au împărtăşit de-o instrucţiune sistematică în ale cântărilor. Dér nu atâta ei, modeştii ţĕranĭ dela oraş, ci mai curênd conducĕtorii lor. Unul: Ioan *Murgău*, un nepretenţios învĕţător, şi celalat zelosul preot din Maerii Albei-Iuliei Florian *Rusan*. Ambii au ţinut a recomanda graţiilor Euterpei corul lor bisericesc, format numai în tómna acestui an.

Invitările la concertul corului bisericei din Maerii Albei-Iuliei erau primite cu óre-care neîncredere în succesul concertului, ba mulţĭ se credeau, luând parte, a asista la o aşa numită „petrecere românéscă". Cu tóte aceste la concertul bisericei anunţat pe séra dilei de 3/16 Faur, un numĕros public din loc şi jur s'a adunat în sala Redutei scăldată în lumina orbitóre a firelor electice.

Timpul sosit, în şir regulat ies coristele-copile şi fete tinere, — dintr'o sală laterală; se înşiră pe rênd în front de-a-lungul podiului şi lor le urméză, tot în ordine, tinerii şi adulţii, carĭ se aşéză îndĕrĕtul lor, în rêndurĭ treptate. In faţa corului se postéză conducĕtorul, avênd în mână bageta.

In sală domnesce tăcere. Publicul îşĭ are privirile asupra corului. Urechile aştéptă în nedumerire. Vréu ce vréu: se audă! Şi aud până la sfîrşit prima piesă din program: *„Trecui valea"*, compusă de escelentul nostru compositor I. *Mureşianu*, cântată de cor mixt. Armonia ce domnesce între vocĭ, tactul şi precisa esecutare atinge audul în mod plăcut. Inimele se încăldesc, transmit mânilor bucuria şi mulţumirea gustată şi un tunet de aplause acoper sunetele din urmă ale cântării. Aplausele se prelungesc şi *„Trecui valea"* reîncepe încă cu mai multă siguranţă şi mai deosebită nuansare.

Euterpa română satisfăcută privesce cu ochii galeşĭ la cei grupaţĭ în jurul ei E veselă, că n'a fost espusă criticei şi gloselor numĕroşilor streinĭ adunaţĭ mai mult din curiositate sĕ audă concertul poporal.

In piesa a doua: *„Hora nouă"*, esecutată prin cor mixt, prestaţiunea cântăreţilor a fost tot atât de mulţumitóre şi numai basul prim în acordul cu celelalte vocĭ a eşit puţin în relief,

Tinĕrul solist din „Doina, doiniţă" a lui Vorobchievicĭ ne transpunea prin vocea lui de un timbru arginţiu într'o scenă din idila lui Gessner, când cântarea reia forma vieţuitóre, pe care o imprumută cu măestrie corului. Solistul în urma unei respiraţiunĭ prea adêncĭ reluându-şĭ cântarea pe un ton mai înalt, a făcut ca şi corul sĕ facă asemenea şi sĕ nu rĕmână depărtaţĭ unul de altul, ceea-ce ar fi dat loc unei disarmonii. Acésta însĕ a fost delăturată prin rutina dirigentului şi a corului sĕu.

Piesa „Doina doiniţă" la cererea publicului esprimată prin aplause, a fost repetată.

Gingaşele impresiunĭ ce le lasă: „Diua a apus" de Mendelssohn, precum şi molaticul aer plin de miros de: „Sub crengĭ de soc" a lui Kirschner, au fost destul de fidel redate din partea corului de bărbaţĭ şi a celui mixt.

In „Ileana şi Stăncuţa" de Musicescu întregirea, cu ensemblul şi armonisarea vocilor au fost de tot succese. Asemenea a satisfăcut publicul şi esecutarea piesei „Nu-i dreptate nu-i" de G. Dima.

Piesa de forţă a întregului concert s'a putut privi: „Sună buciumul d'alarmă" de Simonescu, care fiind cântată cu multă însufleţire şi într'un tact plin de energie a făcut asupra publicului o durabilă impresiune.

Considerând scurtul timp de pregătire al corului, prestaţiunea i-se póte numi surprindĕtóre. Şi cât de bine ne cade când vedem, că ţĕranĭ în lungul timp de tómnă şi iérnă, pe care natura li l'a împărţit ca un fel de ferii, sciu şi vréu sĕ-l folosésca atât pentru edificarea lor în cele ale frumosului, cât şi pentru afirmarea lor în faţa strĕinilor de carĭ suntem încunjuraţĭ Mult am puté face cu poporul nostru, numai voinţă sĕ avem şi interesul sĕ i-l purtăm. Seriósă apreciare merită decĭ silinţele, ce şi le-a dat întru formarea şi înaintarea corului sĕu d-l I. Murgău, care în apropiatul viitor sperăm, că ne va surprinde cu producţiunĭ şi mai alese şi mai perfecte.

Spre încheiarea raportului meu ţin a face o mică revistă asupra participanţilor, carĭ au fost: D-l adv. R. Patiţia şi familia, d-l primar al oraşului Francisc Novák. protopopul gr. or. Ioan Teculescu şi familia, d-l căpitan I. Musteţ, d-l adv. Ioan Muntean cu d-na, d-l adv. Dr. Ioan Marciac şi d-ra soră Iosefina, d-l Dr. A. Fodor medic, d-l Dr. P. Todorescu şi d-na, d-l jude de tribunal S. Cacovean, d-l Iosif Roşca căpitan de oraş, d-l I. Cirlea şi d-na, d-l inginer militar Wikopal Emil şi d-na, d-l căpitan auditor Eugen Pop şi d-şórele surorĭ Valeria şi Cornelia, d-l medic din Zlatna Dr. Recea, d-l prof. gimn. K. Wolf, d-l advocat I. Fulea şi d-na. Afară de aceştia mai mulţĭ preoţĭ din jur.

Venitul curat al concertului a fost aprópe 250 fl.

Dansul încă n'a lipsit. Mai ales jocurile românescĭ şi-au eluptat întâietatea, lăsând trenele şi hainele de mătase sĕ se mulţumésca cu privirea.

Luptătorul.

ULTIME SCIRĬ.

Budapesta, 24 Februarie. Adĭ a sosit aicĭ delegaţia bisericei române greco-orientale, compusă din Metropolitul I. *Meţianu*, episcopul I. *Goldiş*, Vincenţiu *Babeş*, Zeno *Morsonyi*, Iosif *Gall*, şi Petru *Truţa* pentru a remite Majestăţii Sale monarchului un memoriu în afacerea separării averilor bisericescĭ de cătră Sêrbĭ. Guvernul a mijlocit audienţa şi delegaţia va fi primită adĭ de monarchul.

Budapesta, 24 Februarie. Probabil, că desbaterea budgetară se va sfîrşi Miercurĭ. Ministru-preşedinte Coloman *Szell* va lua cuvêntul, ca sĕ reflecteze la vorbirile, ce s'au ţinut.

Bucurescĭ, 24 Februarie. Adĭ a fost ales P. S. Sa archiereul *Pimen-Piteştennl* episcop la Galaţĭ.

Bucurescĭ, 24 Februarie. *„Pravoslovnii Vostok"* e informat, că principele moştenitor *Ferdinand*, va fi la vară óspele *Ţarului* în Livadia.

Paris, 24 Februarie. Lui *„Temps"* i-se anunţă din Roma, că scirea despre prelungirea convenţiilor comerciale între statele triplei alianţe se confirmă. Tratatul triplei alianţe încă va fi prelungit până la 1904.

Roma, 24 Februarie. Compunerea noului cabinet întimpină greutăţĭ. Până adĭ nimenĭ n'a luat sarcina acésta.

Vocĭ din public.*)

On. Redacţiune! Plânsu-ne-am de nenumĕrate orĭ, noi poporul dela Biserica S. Adormirĭ din Satulung, că avem mare necesitate de un preot harnic; cerut'am sĕ se întregéscă parochia nóstră vacantă; arĕtat'am în publicitate cum pentru interesele unei familii, se sacrifică binele şi fericirea unui popor; — sĕ vede însĕ, că glasul nostru n'a fost audit şi durerea nóstră n'a fost înţelésă, căcĭ rea voinţă nu putem presupune chiar din partea celor chemaţĭ a-ne mângăia.

Populaţiunea la Biserica nóstră este de peste 6000 suflete. Statutul organic şi regulamentul pentru parochii § 9 şi 10, prevede clar şi limpede, că parochia trebue întregită la trei lunĭ după decedarea unui paroch.

Sunt aprópe 6 anĭ dela decedarea parochului nostru R. Popea; este destul hatârul ce forurile nóstre bisericescĭ l-au făcut „conscienţiosului" nostru paroch V. Popea. Este timpul, ca sĕ se gândéscă şi la nevoile şi durerile poporului, carĭ formăm acéstă parochie.

Este chiar o ruşine pentru cei ce cu mare emfasă se pretind de aderenţi ai marelui Şaguna, când astfel îĭ sciu interpreta cuvêntul şi legea.

Au dóră numai pentru cei ce sunt înrudiţĭ cu înaltele feţe, este făcut statutul organic? Este o literă mórtă pentru cei ce au monopolisat dreptul de aderenţĭ ai marelui bărbat?

Apelăm la echitatea şi dreptatea prea Veneratului Consistor şi în deosebĭ la Înalta Persónă a Escelentei Sale, ca la singurul isvor, dela care dedaţĭ suntem a aştepta numai mângăere, — că punênd în cumpĕna dreptăţii plângerile nóstre nenumĕrate, sĕ se îndure a-ne întregi cât mai curând parochia.

Cele ce se întêmplă cu noi, nu se mai întêmplă cu nimeni. On. nostru paroch V. Popea îşĭ ţine de onóre a se lăuda séu a-sĕ lăsa a fi lăudat de un pseud. M. Faur. în diarul „Tribuna Poporului", de a cărui ospitalitate se bucură numai D-lui, ridicându-l în al 3-lea cer, numindu-l „conscinţios, cinstit, milos, un adevĕrat părinte al celor lipsiţĭ," ér pe noi descreeraţĭ. nesăbuiţĭ, popor slab, nevrednicĭ, secăturĭ etc, De astfel de cinste ne înpărtăşesce un preot, care spre lauda Domnului se giréză a avé o judecată sănĕtósă şi liniştită, o inimă nobilă şi milósă.

Frumósă recunoscinţă! E slab, nevrednic! e secătură acel popor, din a cărui muncă preotul V. P. s'a susţinut pe la studii, fii sĕi pe la universităţĭ, din a cărui muncă, după cum dice şi pseud. Faur, şi-a zidit case pompóse.?

Nicĭ că se putea o recunoscinţă, care sĕ vĕ caracteriseze mai bine ca cea din amintita fóie.

Noi ca ómenĭ, cum a dat Dumnedeu, scim una şi bună, cunóscem disa scripturiĭ: Păstorul cel bun îşĭ iubesce oile sale şi oile ascultă glasul păstorului.

De ce nu spune d-l V. Faur, că mor ómenĭ necuminecaţĭ şi nemângăiaţĭ cu sft. slujbe; orĭ pentru D-l Faur acésta e un lucru de-a doua mână?.

În ironie şi sarcasm e fórte dibaciŭ; tot în acel diar afirmă, că între cele 3000 suflete sunt şi ţiganĭ. Apoi sĕ-i spunem noi ceea-ce D-lui scie prea bine, că tacsele ce le ia preotul nostru dela ei pentru boteze, cununii şi mormêntărĭ, sunt forte exagerate.

Lauda, ce i-se aduce în mod intenţionat în „Telegraful Român", că ar fi întemeiătorul şcólelor nóstre, nu mirósă bine. Étă înscripţia de pe pétra comemorativă: „Prin stăruinţa neobosită a preoţilor Neagoe Popea, R. Popea, judelui V. Rosculeţ, epitropilor V. Broculeţ sen; Stan Găitan, G. Gologan şi Ivan Şeitan şi prin contribuirea întregei cununĭ bisericescĭ s'a ridicat acest edificiu scolastic în anul 1873 fiind Arch. şi Metropolit Andrei Baron de Şaguna şi vicar arch. N. Popea."

Preotul V. Popea era pe atuncĭ numai un băiat.

Aniĭ trecuţĭ n-ia cădut crucea dela turnul Bisericei şi poporul dela sine a restaurat-o, cheltuind 1350 fl. fără a atinge fondul bisericesc.

Meritul preotului nostru póte fi acela. că în decurs de vre-o 5 ani, vre-o 6 învĕţătorĭ harnicĭ cădênd jertfă persecuţiunilor ne-au părăsit şcóla. Sĕ spună învĕţătoriĭ, Fulea, Muntean, Crivĕţ, Capĕtă, etc. cine a fost causa de s'au dus dela noi? Cam de când a ajuns D-lui paroch, datéză şi certele şi neînţelegerile la Biserica nóstră.

Persecuţiunei d-lor n'a scăpat nicĭ copiĭ noştrĭ. Se agaţă D-l Faur în „Tribuna P." de fetele nóstre. dicênd, că aspiră a deveni preutese, apoi de un dascăl bătrân, care muncesce cu sîrguinţă de 30 de anĭ la şcólele nóstre şi nu'l lasă sĕ-şi mânânce pânea amară fără lacrĕmĭ.

Dér rugăm pe on. M. Faur a ne face plăcerea de-a eşi de după tufă. ca sĕ-ĭ admirăm şi noi geniala origine, îl rugăm sĕ ne spună numele, ce l'a moştenit dela părinţĭ şi l'a primit în botez, căcĭ nu credem, că sĕ se fi botezat din nou, dór póte cuviosul Toma Frateş sĕ-şĭ fi făcut vre-o pomană în dările sale de sémă la care sĕ referă pseudonimul tot în acel diar, ca la cine scie ce documente istorice şi autoritate scientifică. De-o cam dată atât.

Satulung 1 Februarie 1902.

Dumitru Comşa, Ion Şeitan, Lazăr Boncota, Ion Fulga.

*) Pentru forma şi cuprinsul celor publicate sub rubrica acésta, rĕspund trimiţĕtoriĭ — Red.

Literatură.

„Castelul din Carpaţĭ", roman din viéţa poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onişor* cu o prefaţă de Dr. Elià *Daianu* (Tiparul „Tipografia" societate pe acţiunĭ Sibiiu). *Se află de vîndare la Tipografia „A. Mureşianu" Braşov.* Esemplarul broşat edit. poporală *1 cor. 60*, broşat ed. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto). O carte forte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipsésca de pe masa nicĭ unui Român.

„Cartea Durerii" de Emil Bougaud, tradusă din originalul frances de Iacob *Nicolescu*, editura lui Dr. E. *Daianu*. Tipografia lui Heinrich Uhrmann din Timişóra 1895. O cărticică de mângăere sufletéscă. care costă legată 3 coróne plus 10 banĭ porto. Se află de vîndare la Tipografia *„A. Mureşianu"*.

A apărut *„Cartea sócrelor"* de Maron, o broşură în-zlia de 128 paginĭ, cuprindênd peste 50 de poesii la adresa sócrelor. Broşura ofere lectură fórte plăcută, mai ales pentru gineri. „Cartea sócrelor" se póte procura şi dela Tipografia „A. Mureşianu" în Braşov cu preţul de 1 cor. plus 5 banĭ porto.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela Tipografia „AURORA“, A. Todoran

din Gherla — Szamosujvár,

se pot procura următórele cărțĭ:

Preț. Coróne.

Cuvêntărĭ pe Duminecĭ. Tom. I. de renumitul orator — în D-nul adormitul — *Iustin Pepfiu*, 48 predicĭ pe 38 Duminecĭ . 4.40

Cuvêntărĭ bisericescĭ (acomodate pentru orĭ-ce timp) de I. Papiu, Tom. I. Ed. II. 2.40

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sërb. de peste an de I. Papiu . . . . . . 3.—

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de I. Papiu . . . . 3.—

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ. Din autorĭ renumițĭ, prelucrate de Tit Budu, vicar . . . . 2.—

Catechese pentru pruncii școlarĭ de Tit Budu, vicar . . . . —.80

Cuvinte de aur séu învĕțăturĭ ințelepte date de un părinte fiiului sĕu, din operele lui J. H. Campe, trad. de I. Sonea 1.60

Dumnedeésca liturgie a celui dintru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, de Ioan Boroș . . . . —.50

Mama Sfântului Augustin, tradusă de Salba . . . . 2.—

Manual catechetic pentru primii anĭ școl. de Basiliu Rațiu . . . . —.80

Predice pentru Duminecile de peste an, compuse și elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameșului 1.60

Istoria icónei Pr. C. Verg. Maria dela Nicula . . . . — 20

Bocete, adecă cântări la morți, adunate de I. Pop Reteganul . . . . . . —.80

Nu mĕ uita. Colecțiune de versurĭ funebrale, urmate de iertăciunĭ, epitafe ș. a. —.50

Omul și lumea, cântărĭ funebrale de Aron Boca Velcherianul . . . . —.16

Albina și Ionașul de Aron Boca Velcherianul . . . . —.20

Amintiri din Grecia de Teodor Bulc, profesor gimn. 1.20

Buchetul. Culegere de cântece, culese de I. P. Reteganul, broșat . . . —.50

Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung . . . . —.20

Cântul în școla poporală de Iuliu Pop, învĕț. Năsĕud, Praxă. Teorie. Cânturĭ —.60

Cartea ilustrată pentru copiĭ și copile. Cu 18 ilustrațiunĭ, de G. Simu . . —.70

Carnetul roșu. O interesantă novelă nihilistă, trad. din germ. de *Moșul* . . —.60

Cartea plugarilor séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor și celelalte ramurĭ ale economiei de I. Georgescu . . . . . —.50

Codreau, Craiul codrului, de George Simu . . . . —.12

Cântăréța. Novelă de Dem. Dan —.30

Carmen Sylva, Prelegere publică ținută prin V. Nicóră, prof. gimn. — Cu portr. M. Sale Reginei României. . . . . —.20

Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de P. Reteganul . . . . —.56

125 Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc . . . . —.24

Cu vêrful penei Scrierĭ satirico-umoristice de Anton Popp. I. Monológe. II. Humor și satiră. O broșură fórte petrecĕtóre 1.—

Din poveștile lui Esop de Aron Boca Velcherianul . . . . —.16

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu . . . . —.60

Dile negre. Versurĭ de Petrea dela Cluşiŭ — cu o prefață de G. Simu. . —.30

Felicitărĭ în poesii și prosă la Anul-Nou, diua nascerei și diua numelui către tată, mamă, moș, unchiu, mătușe, nănașĭ, tutorĭ, preoțĭ, învĕțătorĭ și binefăcĕtorĭ, precum și alocuțiunĭ și vorbirĭ cu diferite ocasiunĭ școlastice, de George Simu . —.40

Preț. Coróne.

Filoxera omenimeĭ. Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. —.16

Geografia și Istoria în școla poporală. Manual compus conform planuiui de lecțiunĭ a d-lui V. Petri pentru cl. IV., V., VI., de T. Petrișor, învĕțător . . —.80

Gruia lui Novac . . . . —.20

Horia lui Piutea Vitézul . . . —.12

Idealul perdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar . . . . . . —.20

Indreptar pentru ortografia română, de Vas. Dambrava . . . . —.24

Impĕrăția țiganilor pe vêrful unui plop de A. Boca Velcherianul . . . . —.16

IONEL. Educațiunea unui bun copil, carte pentru părințĭ și educatorĭ. de V. Gr. Borgovan . . . . 2.—

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte. După Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulf . . . . —.60

Lira Bihorului. Balade poporale de Antoniu Popp . . . . —.40

Lira Sionului séu cântarea sĕrbătorilor. — Poesii religióse-morale, lucrate după Sf. Scriptură, de A. Boca Velcherianul, cu o precuvêntare de G. Simu . . . . . —.50

Monológe de Antoniu Popp:

Nr. 1. Pe neaștepte . . . . . . —.08

Nr. 2. Pentru ce am rĕmas flăcău bĕtrân . . . . —.16

Nr. 3. La Anul-nou . . . . . . —.08

Nr. 4. Ce nicĭ prin minte nu mi-a trecut . . . . —.08

Nr. 5. O pățanie . . . . —.08

Merinde dela școlă séu învĕțăturĭ pentru popor, culese din diarul unui școlar, de Dr. Georgiu Popa 1.20

Miseriile sociale Novelă de P. C. Z. Rovinar . . . . —.30

Musa Someșană. Poesii poporale române din jurul Năsĕudului. Adunate și aranjate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade —.05

N-rii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de I. Tanco . . . . —.40

Nopțĭ de iarnă. Novele pentru popor de G. Simu 1.20

Opsagurĭ. Cât cioplite cât pilite și la lume împărțite, de I. P. Reteganul —.80

Opera unui om de bine. Novelă origin. - continuarea novelei „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar . . . . —.20

Păcălitul. Monolog comic de Antoniu Popp. Prețul . . . . —.08

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 102 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și aranjate. Prețul red. (dela cor. 2.40) la 1.20

Povestea Pascului séu credința deșertă poporală. De Ar. Boca Velcherianul —.16

Părintele Nicolae. Schiță din viéța preoților, de G. Simu . . . . — 60

Pietatea poporului român, séu cântărĭ evlavióse pentru cei-ce merg la mănăstire, la locurĭ sfinte și în procesiunĭ. Compusă de doi preoțĭ gr. cat. Murĕșenĭ din diec. gr. cat. a Oradei-mare . . . . . . —.20

Pe pragul mormêntului. Versurĭ funebrale, de G. Simu . . . . —.50

Păcală și Tândală. Poveste de G. Cătană . . . . —.20

Prietenul sĕténului român. Sfaturĭ în formă de dialog pentru elevĭ și adulțĭ, compus de I. P. Reteganul . . . . . —.60

Pilde și sfaturĭ pentru popor de I. Popp Reteganul . . . . —.60

Probitatea în copilărie. Schiță din sfera educ. după Ernest Legouvé . . . —.12

Poveștile Bănatului. de George Cătană, învĕțător. Tom. I, II, III á 50 nl., tóte 3 tomurile 1.30

Regulĭ și sfaturĭ bune pentru pruncii școlarĭ, de Ar. Boca Velcherianul . — 20

Preț. Coróne.

Dialogul țiganului cu S. Petru în porta raiului de Aron Boca Velch. —.50

Renascerea limbeĭ române în vorbire și scriere, de Dr. Gr. Silașĭ, broș. II. și III. Prețul fie-ărei broș. . . . . —.80
Ambele de-odată 1.40

Risete și zîmbete de Tit. V. Gheaja —.60

Românul în sat și la óste, de Ioan Pop Reteganul . . . . —.30

Schițe din Italia de Teodor Bulcu, profesor gimn. . . . . 2.—

Supplex Libellus Valachorum. 1791. — Text original, de Dr. E. Daian . . 1.—

Suspin și zimbire. Poesii și prosă de Ant. Popp . . . . —.80

Starostele séu datinĭ dela nunțile Românilor ardelenĭ de I. Popp Reteg. —.30

Trandafirĭ și viorele. Poesii poporale de I. P. Reteganul. Edițiunea a III. . —.60

Țiganul la mănăstire. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . —.16

Țiganul în Raiu. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.16

Ultimul sichastru. Traditiune de George Simu . . . . — 12

Un cuvênt către frațĭ romănĭ despre filoxera omenimiĭ séu vinarsul. de Aron Boca . . . . —.20

Versurĭ de dor, adunate din poeții românĭ de A. . . . . —.50

Indreptar teoretic și practic pentru învĕțămêntul intuitiv, de V. Gr. Borgovan. Ediția III. 2.40

Omul. Noțiunĭ din Anatomie și fisiologie și regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtății și a corpului omenesc, de George Cătană . . . . —.50

Orar General pentru școla română cu 6 clase și cu un singur învĕțător, de Georgiu Magyar . . . . —.80

Viéța P. C. Verg. Maria, de C. Darabant . . . . —.30

Zîna Câmpiei, de A. Boca Velch. —.16

Zidirea lumei, Adam și Eva. Originea sfintei crucĭ și cele 12 Vinerĭ, de I. Pop Reteganul . . . . —.16

Cărțĭ de rugăciunĭ:

Icóna sufletului Carte de rugăciunĭ și cântărĭ bisericeștĭ, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea măritului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Pătcașiu. preot gr. cat. în Hotoan. Edit. V., coresă și amplificată. — Legată simplu . . . . 1.—
legată în pânză 1.60
legată în piele 3.20
„ „ catifea . . . . . 5.—7.60

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ, forte frumos ilustrată. — Prețul unui esemplar legat simplu . . . . 1.—
legat cu pânză 1.60
„ „ piele și aurit . . 3.20
„ „ legătură de lux 5.—7.60

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericeștĭ, fórte frumos ilustrată pentru pruncii școlarĭ de ambe sexele. — Prețul unui esemplar legat . . . . —.44

Cărticica de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii școlarĭ de ambe sexele. Cu mai multe icóne frumóse. Prețul unui esemplar legat . . . . —.20

Visul Prea Sfintei Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciunĭ frumóse. Prețul unui esemplar legat și espedat franco este . . . . —.20

Epistolia D-lui nostru Isus Christos. Prețul unui esem. legat și spedat franco —.24

Din „Literatura poporală“,
de *Domețiu Dogariu.*

Nr. 1. **Moș Toma Bădiceanu,** vestitul caraghios al economilor de vite (Mocanilor) din Săcele. Prețul . . . . . —.12

Preț. Coróne.

Nr. 2. **Vlad Hoțul** dela Săcele. —.12

Nr. 3. **Insurătórea Sórelui** (basm) —.12

Nr. 4. **Fiul bucătăresei împĕratului** (basm) . . . . —.12

Nr. 5. **Văcărelul** (basm) . . . . —.12

Nr. 6. **Diana,** dîna munților și **Fata de împĕrat** cu mânile tăiate (2 basmurĭ), —.12

Nr. 7. **Cincĭ dialogurĭ** întocmite pentru elevii școlei popor. menite ca producțiunĭ la esamene și alte festivitățĭ școl. . . —.20

Nr. 8. **Spiriton și Niculae** (basm) —.12

Nr. 9. **Fiiul oiĭ** (basm) . . . . —.12

Nr. 10. **Povestirĭ și anecdot. pop.** —.20

Biblioteca teatrală a „Aurorii“.

Nr. 1. **Calea dréptă e cea mai bună,** comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Corn. Darabant . . . —.20

Nr. 2. **Paza Maicii sfinte.** Dramă în 4 acte, localisată de Ant. Popp . —.24

Nr. 3. **Otrava de hârciogĭ.** Comediă într'un act, de Ant. Popp . . . . —.16

Nr. 4. **Pedepsirea vanitățiĭ.** Dramă într'un act, trad. din limba francesă de At. Bologa . . . . —.20

Nr. 5. **Discreția fără voiă.** Comediă într'un act, de A. Kotzebue, trad. de Corn. Darabant . . . . —.24

Nr. 6. **Crescătorul.** Comediă într'un act de A. Kotzebue. Localisată de C. Darabant . . . . —.20

Nr. 7. **Otrava femeiască,** comediă de I. Țințar . . . . —.20

Nr. 8. **Distrașii.** Comediă într'un act de C. Darabant . . . . —.20

Cărțĭ de școală aprobate

și recunoscute ca cele mai bune și mai metodicescĭ
de Vasile Petri:

Nou ABCD-ar românesc. Edițiunea XII emendată și aprobată de inaltul min. reg ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sĕu nr. 16.006 din a. 1889.
Prețul unui esemplar legat . . —.50

Legendar séu carte de cetire pentru școlele poporale. Partea I-a: pentru al 3-lea și al 4-lea an de școlă. Edițiunea X., emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sĕu nr. 11.295 din 1889. Un esemplar legat . . . . 1.—

Tot de acelașĭ autor:

Școla română. Fóie pedagogică și didactică pentru interesele institutelor de învĕțămênt și ale organelor acestora. Anul III, IV. și V. (I. și II. e epuisat. Fie-care an 1 fl., cu porto 2.20

Școla practică. Magazin de lecțiunĭ și materii pentru instrucțiunea primară. Tom. II. III. și VI. (I. e epuisat), fie-care 2.—
cu porto 2.20

Plan de lecțiunĭ pentru școlele românescĭ. Intocmit pe 30 de sĕptĕmânĭ —.50
cu porto . . . . —.60

Plan de învĕțămênt pentru școlele poporale nemaghiare, în înțelesul articlului de lege XXXVIII. din 1868 și 1879. Edat în urma ordinațiunei minist. reg. ung. de culte și instrucț. publ. din 29 Iunie 1889, Nr. 17,284. Prețul . . . . —.44

Legea de pensiune pentru învĕțătorii poporalĭ din Ungaria, dimpreună cu ordinațiunile ministeriale publicate în urmă, prețul . . . . —.44

Scriptologia séu modul de a învĕța cetitul scriind, Indreptar pentru învĕțătorĭ la tractarea cetitului în școlă . . . 2.—

„Călindarul Plugarului“ pe anul 1902.
Prețul unui esemplar . . . . . . —.50

Tot de aici se pot procura tot soiul de cărțĭ școlastice și altele, apărute orĭ și unde.

Recuisite de scris pentru școlă și cancelarie. — Tot soiul de tipăriturĭ oficióse.

Tipografia nóstră primesce spre efectuire tot soiul de lucrărĭ tipografice cu prețurile cele mai moderate.

Catalóge se trimit orĭ-și-cui gratis și franco. **Vêndĕtorilor se dă rabatul cuvenit.**

Tóte comandele a se adresa la: **Tipografia „AURORA“ A. Todoran,**
în Gherla — Szamosujvár.

(7)

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.